

DARBININKAS

Organas Amerikos Lietuvių
Būmo Katalikų Būdo
Juosų Darbininkų
Sąjungos.

DARBININKAS

UTARNINKAIS, KETVERGAIS IR
SUBATOMIS.

Metams \$2.50
Ukrūnų metams \$5.00

DARBININKAS

865 Broadway, Boston 27, Mass.

Tel. South Boston 620.

Vol. VIII, No. 145.

SEŠTADIENIS, GRUODŽIO 29 D., 1923.

Kaina 4 centai

Darbas ir koperacija

NEDARBAS MĄŽEJA.

GENEVA. — Tarptautinis Darbo Biuras skelbia, kad pasaulinis nedarbas po truputį mažėja. Po karo Belgija greičiausia įstoja į normalios vėžės. Naujausių pranešimų Belgijoje bedarbių būtyje 4,500.

Belgija seka Franciją. Kur nedarbas taipgi nežymus. Dar nedarbas ir Švedijoje, ypač tik 1,200.

Danijoje, Norvegijoje ir Švedijoje bedarbiai sudaro 7 nuoš. vi-
sų darbininkų.

Austrijoje nedarbas sumažėjo, pagerėjus namų statymo ir tai-
vyne darbams, ir atgijus me-
džio ir metalo pramonėms.

Italijoje prie Mussolinio val-
džios nedarbas sumažintas, te-
čiau dar yra 135,000 bedarbių.

Vokietijoje nedarbo žvilgsniu
pastaruoju laiku atsirado blo-
guose padėtyje. Dabar
smaugiamoji Vokietijoje yra a-
pie 5,000,000 bedarbių.

Anglija ir gi tebekoroja su
nedarbu.

**SILPNU AKIU
DARBININKAI.**

NEW YORK. — Fordo dar-
tūvėse Detroito iš 65,000 dar-
bininkų 29,000 turi silpnas akis.
Silpnakiai pasitvėrė prie to-
kių darbų, kurie nereikia in-
tensyvo žiūrėjimo.

KIEK MIRĖ NUO BADO.

BERLIN. — Berline per pi-
rmausios dešimt metų mėne-
sius nuo bado mirė 103 žmonės.

**PRIEŠ KAPITALISTINIUS
LAIKRASČIUS.**

LONDON. — Darbo Partijos
vadys McDonald pareiškė, kad
jokio kapitalistinio laikraščio
šmeiž Darbo Partiją, tai bū-
sias išaukštas laikraščio ir
spaustuvų darbininkų strei-
kas.

**REMS VOKIETIJOS
UNIJAS.**

WASHINGTON. — Ameri-
kos Darbo Federacijos presi-
dentas Gompers išleido atsisai-
kumą į visas unijas rinkti au-
kas Vokietijos unijoms pa-
remti. Atsisaukime sakoma,
kad Vokietijos darbininkų or-
ganizacijos dėl tokių stoks gali
visai išsiskirti ir tu nelaimė
išvengti atsislepti ir ant A-
merikos darbininkų.

ŽYDU AUKA.

CINCINNATI. — Dn žy-
dų prisidėjo prie paremiamo sta-
mos žydų kolegijos. Tie žy-
dai įnešė milijoninę būstų Pa-
laimintos Teresės Kūdikių Je-
zuitų.

KIEK SURINKO TIKYBAI.

WASHINGTON. — Šiais me-
tais protestantų adventistų sek-
ta tikybos reikalems surinko
\$25,620,315. Jis savo darbe va-
ro 115-koj kalbų 194-riose kal-
bų.

PIRMASIS KREDITO KO- PERATYVŲ SUVAŽIA- VIMAS.

Ivyko 8 m. lapkričio 24-26
dienų Kaune Baltosios Gulbės
salėje.

Nežinant blogiausių kelių
suvažiavimui atvyko iš visų
Lietuvos kampų 31 atstovas, iš
kurų 22 Liet. Koperacijos Ban-
kų, 6 Lietuvos ir 3 ūkininkų Sąjun-
gos nariai.

Suvažiavimą atidarė Liet.
Koperacijos Banko Valdytojas
V. Zakarevičius. Prezidiuman
išrinkta kredito Koperacijos
inspektoriaus Matulaitis.

Siauliu atst. Petrasukas ir
Kauno Pakalka.

Iš K. Ralio pranešimo apie
kredito Koperacijos padėtį ir
iš atstovų pranešimų paaiškė-
jo, jog mūsų kredito Kopera-
cija labiausiai ėmusi plėstis tik
šiais metais (gydų gi 1921 m.)
kad kenčia kred. Koperatyvai
daugiausia kredito trūkumą, y-
pačiai ilgiam laikui. Stoka
organizacinio patyrimo, tinka-
mų sąskaitų knygu nevedi-
mas, partiniai maišai ir kt.

Ties klausimams išaiškinti
buvo išklausyta visa eilė pra-
nešimų: V. Zakarevičius apie
kredito Koperatyvų kreditavimą
buv. Z. U. ir V. T. minis-
torio Aleksos apie ekonominę
Lietuvos padėtį; St. Kuzmin-
skio apie pagrindinius kredito
Koperacijos dėsnius, K. Am-
braziejaus sąskaitų reika-
lų ir kt. Apsvarstius visus
tuos klausimus nutarta kreip-
tis į valdžią (rezolucija), kad
ši daugian įvertintų smulkias
kredito Koperatyvų veikimą ir
paremtų juos, paskirdama pa-
rankamą sumą kredito Kopera-
cijos kreditavimui samatos ka-
liu ir duotų kredito iš Valst.
Taupomųjų kasų; kad tos su-
mos būtų pavestos Koperacijos
Bankui išdalinti kredito Kopa-
ratyvams.

Sąskaitų klausimu priim-
ta Koperacijos Banko instruk-
torių skyriaus patiekti ir susi-
važiavimui Komisijos pataisyti
sąskaitų knygu projektai
kurie pavesta L. Kop. Bankui
aukštųjų metų išleisti ir pa-
tiekti kredito Koperatyvams
naudotis.

Be to dar išrinkta suvažiavi-
mo delegacija į Lietuvos Ban-
ko Valdytoją Kredito reikalais.
Suvažiavimą uždavė 26 d. 11
val. p. St. Digrys, dėkodamas
suvažiavusiems už jų pasisven-
tinimą ir nuveiktus darbus ir
linkėdamas, kad Pirmojo su-
važiavimo darbai būtų gausių
vienių ir kredito koperacijos
vienybė ir kitas kredito Kopa-
ratyvu susivažiavimas būtų
daug gausingesnis.

KUR BLOGIAUSIA REDOSI.

CHICAGO. — Pasak Natio-
nal Association of Retail Cloth-
iers žmonės New Yorko,
Texaso ir Iovos valstijų blo-
gariai ir t. t. žinomi.

Nelaimės

SUDEGĖ 17 ŽMONIŲ.

CHICAGO, Ill. — Pamišėlių
prieiglanda Dunning'e sudegė
ir kartu sudegė 17 pacientų. Iš
viso pacientų buvo 600. Sami-
šime pacientai buvo pabėgę,
bet iš jų drabužių buvo paži-
nti ir pagauti. Nustotųjų už
\$100,000.

PRAŽUVO ORLAIVIS.

PARYŽIUS. — Francijos di-
džiulis orlaivis Dixmude lėkęs
per Afrikos Saharą prapūlė.
Ant jo buvo apie 50 žmonių.

FRANKAS VEJASI MARKĘ.

NEW YORK. — Francijos
frankas staiga pasijudino ir
bando pasivyti Rusijos rublį ir
Vokietijos markę. Veik kas-
dien franko kaina puola. Delto
Francija nerimauja.

ISĖJO IS BIZNIO.

NEW YORK. — Brokeris
John Borg pasitraukė iš biznio.
Jis turi 42 metų amžiaus. Vai-
ku būdamas pradėjo dirbti
gandamas po \$4,000 savaitėje.
Dabar turi \$2,000,000. Pasakė,
kad tos sumos užtektų jo am-
žiui ir pradėjus lengvesnį gy-
venimą. Jis leidžia laikraštį
ir dirbs prie jo.

VILKAI UŽPUOLĖ SODŽIŲ.

NEAPOLIS, Italija. — Dide-
li spėgai privertė vilkus leisti
nuo Apennin kalnų ir ieškoti
maisto žemesnėse vietose. Vil-
kai užpuolė sodžius gyvū-
nų ir papovė daug ūkių ir a-
vių. Ant greitųjų susidarė
saulių grupės ir navių vilkus.

KĄ PIRKO KALĖDOMS.

LOUISVILLE, Ky. — Vie-
nas čionykštis laikraštis pada-
rė tyrinėjimus apie tai kokie
daiktai buvo daugiausia pirkia-
mi prieš Kalėdas. Pasirodė,
kad šventraščio pirkimas pasi-
dvigubino o cigarnų, tabo-
kos ir panašių dalykų pirki-
mas pasimažino.

KELIAUJA APLINK PASAULI.

LONDON. — Seki Anglijos
karo laivai pasileido kelionėn
aplink pasaulį. Kelionę tęsis
300 dienų. Tie laivai "vyl-
dys" autarimus, padarytus
Anglijos kolonijų atstovų suva-
žiavimo. Svarbiausias jų tiks-
las bus tai praplatinti Anglijos
priklybą. Laivai apsislų rytinę
Afriką ir leis. Australijon.
Paskui leis per Pacifiką lin-
kai Kanados pakranėm. Iš
kanadų Kanados pakranėm. Iš
sais palei Kalifornijos pakra-
stius per Panamos kanalą link
rytinių Kanados pakranėm ir
po to per Atlantiką namo.
Ši kelionė kelios aplink pasaulį
Anglijos eskadrą ved darini-
prie 40 metų.

PER CIGARETĄ.

PLINT, Mich. — Doty-Sattis-
bury Furniture kompanijos
krautuvė įstiklo gaisras ir
nuostolių padarė už \$200,000.
(laisras kilo iš numesto degan-
čio cigarito pakavimo depart-
mento.

PATZUDYSTES PER ŠVENTES.

NEW YORK. — Kalėdų die-
noj septyni žmonės bandė susi-
žudyti. Keturi vyrai nusino-
dijo gazu, viena moteris šoko
nuo stogo, viena moteris gerė
nuodu, ir nežinomas žmogus
šoko ant bėgių požeminio tran-
kino. Keturi tuoj atsiekė tiks-
lą, o kiti ligoninėse. Raštelio-
se jie aiškina, kad visuotinis
džiaugsmo pakilimas Kalėdų
metu jų užsisėmė susikrim-
tiną tiek padidines, kad neiš-
laikė.

IS SEIMO

41 posėdy tarp kitų klau-
simų svarstyta trečiuoju skait-
niu "Istatymas bausti slap-
degtinės vartymą ir jos par-
vinėjimą." Dr. Kretas pabrė-
žia, kad valstybės ženklas, vy-
tis, pradedama visur, kur rei-
kia ir kur nereikia, vartot. Da-
bar jis dedamas ant degtinės
butelių, kad kovot su slaptais
degtindariais ir slaptais deg-
tinės šinkoriais. Bet reikia
stengtis, kad būtų griežčiau
kovojama ir su viešu degtinės
pardavinėjimu. Tuo tikslu
privalo daugiau darbuotis val-
stybė. Bažnyčia ir visuomenė.
Pažinti, kad blaivybės drau-
gijoms atimamas noras kovot
su alkoholiu. Būtent dabar
išbraukiamas pirmiau buvęs
punktas, kurio dalis paba-
dos buvo atiduodama blaivy-
bės draugijoms.

Patiektos trečiam skaitymui
ir pataisos "Darbininkų ordi-
narininkų samdyno įstaty-
mų." Vilnius ir kiti krikščio-
nių demokratų bei ūkininkų są-
jungos atstovai pareiškė, kad
tuo įstatymu per daug varžomi
ūkininkai; pav., apie dienos
darbo ilgumą ar trumpumą ū-
kininkų gyvenime negali būti ne-
kalbos. Esant geram orui, ū-
kininkai darbininkai padirboja ir il-
giau, o esant blogam orui, jie
ir visai mažai eina prie su-
kaus darbo. Negalima pilnai
mustatyti ir alen, nes geriausi
tarp samdininkų ir samdinių
santykiai bus laisvai įjims su-
sitūrus. Socialdemokratas Ga-
lins siūlo, kad tas įstatymas
liestų visus ūkininkus, kurie
naudojasi darbininko ordinari-
ninko darbu. Be to, siūlo dar-
bininkams duot kas metui po
24 dienas atostogų. Reikia,
brukė brūkama Lietuvos tin-
gnavimas, kurie ir taip jau
kams užtektinai paliko.

(Kauno "Vilniaus")

ŽINIOS IS LIETUVOS.

IS LENKŲ OKUPUOTOS SRITIES SUVALKIJOJ.

Lenkų okupuotoj Seimų
Smalesnų — Pansko srityje yra
per 10,000 lietuvių gyventojų,
kurie sunkiai vargsta lenkų
spaudžiam. Lenkų valdžios,
civilinės ir dvasinės neprielan-
kama lietuvių gausa patirti
beveik kiekvieno proga; čia ne-
leidžia įsteigti lietuviškų mo-
kyklų, čia lietuvių gyvenamais
kaimais priskiria prie lenkiškų
parapijų.

Paduoda žemumų kelis fak-
tus, kurie vaizdžiai charakte-
rizuoja lenkų civilinės ir dvasi-
nės valdžios elgesį su lietu-
viais.

Š. m. spalio mėn. Seimus ap-
lankė Lenkijos prezidentas pa-
vyksio Jolbrzykaušio lydi-
mas. Lietuviai, pasimažėdo-
je proga, įteikė prezidentui raš-
tą dėl mokyklų, o pavyksio
— dėl atmainų Seimų bažnyčioj.
Neturintis buvo sulaukta "val-
sių" ir bažnyčias įvesti lenkų
kalba pamokslai per mišias,
kad ir lietuvių jų klausyti, ke-
li lietuvių gyvenami Seimų pa-
parapijose, kaip antai: A-
vadiniai, Rakelijos, Zagarės
ir k. byro priskirti prie Reznin-
ko parapijos, kurios klebonas
visai nemoka lietuviškai, ir kur
nėr visai lietuviškų pamaldų!

Su mokykl.
leisti atidaryti lietuviškas mo-
kyklas ir buvo net įsteigta tun-
tikra "Motinėlis" draugija,
kuri turėjo rūpintis tomis būsi-
moms mokykloms. Bet pasi-
rodė, kad po ilgo vilkinimo, bu-
vo pranešta, kad valdžia ne-
randanti galima leisti steigti
lietuviškas mokyklas. Dabar
žmonės imasi senosios sistemos,
kurio Lietuvoj vyraavo per visą
40 — metų spaudos uždraudi-
mo laiką, būtent — mokyti,
namie vaikus ... pas "darak-
torius". Bet ir šioms "darak-
toriams" lenkai ramumo ne-
duoda; vienur kitur suėmę
provizoring namų mokyklų su
keliais vaikais, tardo, krato,
teisia ir skiria "daraktorius"
ar "daraktoriai" pabauda!

Taip pat mėgina surašinti vai-
kus, bet žmonės supranta, ka-
tat reikia, ir moterys su savo
virtuvų įrankiais išgarbina su-
rašintuosius. Lenkai nepasi-
kadamai savo rytų "sienos" pa-
stovumui, naudoja šį okupaci-
jos laiką, kad per bažnyčias ir
lenkiškas mokyklas pasisteng-
tų nulenkinti pagrobtais lietu-
viškas sritis. Priemonių teise-
tumas joms mažai terūpi, nes
pavyks ar nepavyks — o pa-
nėginti reikia! Tuo savo elge-
siu lenkai patys parodo, kad
jie patys nesitiki pagrobtais sri-
tis išlaikyti. Todel džiukamas
reikia dar daugiau kantrybės
ir patvarumo vadyti kovoj su
okupantais, kol, galbūt, jo-
va baigę, galės sugrįžti ir savo
tikrosios tėvynės glėbi.

**IR VĖL IŠKABOS UŽTEP-
TOS.**

PANEVŽIUS, 21-23 (El-
tos Kor.). Čia naktį lapkričio

21 d., nežinomi asmenys, užte-
pė žymią dalį iškabų, rašytų
gydų ir lenkų kalbomis.

Lapkričio 22 d. turgaus die-
nų apie 11 val. žydai, išreiš-
dami protestą, uždavė pusva-
landžiui krautuves.

KAUNO KRONIKA.

Pusgyvė senutė. Š. m. lap-
kričio mėn. 30 dieną, 21 valan-
dą, ant kampo Puonelaičio ir
16-tos Vasario g. buvo rasta 60
metų amžiaus pusgyvė senutė,
kurios pavardė tuo tarpu neiš-
aiškinta; ji pirmo pagalbon
buvo pristatyta Raudonojo
Kryžiaus ligoninėn. Gydytojų
pareiškimu, priežastis susirgi-
mo — senatvė.

Fabolo pasekmės — nuba-
si. Š. m. spalio mėn. 6 d. L. F.
L. Sąjungos sportininkai, ir
"Makabi" taip puikiai suvai-
dino savo futbolo partiją pub-
likai, jog pastaroji, pritari-
dama, vieną ir eidama prieš
antruosius, susipešė savo tar-
pe. 2 nuv. buvo iškelta teismo
hyla. Taisios teisėjas nuspre-
dė žydus: Abraomą Šlosbergą
ir Chaimą Penkų nubausti vie-
na savaitę areštu. Judelį Ba-
ką — trims paroms arešto, ir
Chone Leibą, Lipskį kaip ma-
žametį, teismui pabausti.

Koncertas šimkui diriguo-
jant. Artistų Muzikų sąjunga
trumpu laiku rengia vals. te-
atre 1-mj šilume sezono didelį
simfonijos koncertą, su 65 žmo-
nių orkestru, diriguojant St.
Šimkui, ir dalyvaujant Klaipė-
dos konservatorijos mokytojais
p-lei Juozėvskaitė ir J. Niko-
lajevskiai. Programoje: Schu-
ber'as, Brahms'as, Wagner'is,
Rossini Puccini ir kiti.

Vidaus Reikalų Ministeri-
jos sudaroma uniformos įstaty-
nio projektui paruošti komisi-
ja. Gruodžio 4 d. Ministerijoje
įvyks tos komisijos posėdis. Ja-
nės svarstoma klausimas dėl
šių žinybų uniformos: moky-
klų administracijos, policijos, ge-
ležinkelio tarnybos, pastų ir
telegrafų tarnybos. Kalėjimo
administracijos ir visų minis-
terijų bei įstaigų kurjerių.

Nusišovė milicininkas. Š.
m. gruodžio 2 d. 17 val. Kauno
m. sodne daliai nežinomos prie-
žasties nusišovė III muv. Kau-
nės miesto milicijos eilinis mi-
licininkas Peliksas Varysas,
kuris mūgabentas Kauno mies-
to ligoninėn. Mirties priežas-
tį išaiškinti vedamas tardy-
mas.

I. XII. 3 val. p. p. Ameri-
kos Konsulato rūmuose per ne-
atsargumą ištiko gaisras, bet
priimtais tuo reikmu atitinka-
mais žygiams gaisras buvo užgo-
sintas.

Is buto karo-valdininko. V.
Vaičiūnas, Kestučio g. 45 Nr.
butas 3, šio gruodžio mėnesio
3 d. tarp 6:30 — 7 val. vakaro
įvyko vagystė išlaukus užrak-
tų. Pavogta dviratis me-
diklos kaituvys su užrašu iš
ilgai vamzdžių įlietomis sidab-
rinėmis raidėmis "Dr. Kurbe-
tovi Tula" ir įvairūs apšoni-
vamdžius, viena dirglų ir vie-

na kariškų eilė apdarų, žinelis
ir įvairūs smulkūs daiktai viso
vertė 1,305 litų.

Zemės ūkio. Departamento
Agronomijos Skyriaus Virši-
ninkas Ardiekas gruodžio 1 d.
išvažiavo Estijon, o iš ten vyks
Latvijon susipažinti su tų val-
stybių pieno ir gyvulių ūkio su-
tvarkymo. Jis komendiruotas
Z. U. ir V. T. Ministerijos.

Važinėjasi. Pasmigus ir iša-
lus, sukrato vaikai ir net su-
ange rogelėmis nuo kalnų leis-
tis. Dalykas geras, bet tik ne
pačiame mieste, publikos kolo-
mis. Mat, žemaičių gatvės
kraštas, susidarius su Gedimi-
no gatvės galu, pasirodė labai
tinkamas žiemos sportui, ir čia
nuo ryto iki vėliausio vakaro
eina rogelų lenktynės. Publi-
kai toks keistas sportas kluodo
vaikšiojimą, ir tenka dažnai
ieškotis aplinkinių kelių.

Argi nebūtų kam tie sporti-
ninkai sudraudžia?

VEŽEŽERIS (Šankėnų v.).
Vietos mokytojas rūpesniu
lapkričio 25 d. buvo suruoštas
vakaras. Mokiniai vaidino 4
veiksmy vaidelį "Marcelis".
Susirinko daug jaunimo, kurs
buvo blaivus ir mandagiai,
įvairingai linksmos.

MERKINĖ. Merkinėj daug
palaidų šunų, kurie daros pa-
vojingai gyventojams. Žiemą
vasarą čia gatvėmis ir kiau-
lės vaikloja; viena jų be mažo bi-
tyt mažą vaiką suėdus, kad ne-
būt pastebėjęs žmogus, kurs at-
gynė; bet runkų vaikščiojui su-
krante. Miestely dažnai lipo-
si skelbiniai vien žydų kalba.
Nuo pil. Manasausko tartoko
gyventojai gauna elektros švie-
są, tik vargas, kad no visad
toji elektra dega ir ne visad
vieną laiką užsidega ir užges-
ta. Gyventojai pradeda elek-
trą pakeisti žibalu.

Merkinės pradžios mokykloj
dėl pervėlus remonto dar ne-
pradėtas mokslas ir nežinia,
kada jis prasidės; todel viduri-
nės mokyklos pirmai klasei ki-
tais metais gali pritrukti moki-
nių. Į šio krašto švietimo rei-
kų ypatingas domės kreipti.

Streikuoją. Streikuoją kai
kurį Vilniaus pilstyčių dar-
bininkai ir sunkieji vežikai. Strei-
kuojantieji reikalauja į-
vesti naujas atlyginimo nor-
mas.

("Lietuva")

BALTIMORE, MD.

Naujų Metų Baliaus.

Liet. Darbininkų Kooper. Są-
jungos 30-ta kuopa pirmadi-
nį, gruodžio 31 d., Sv. Alfon-
so Sventainėje, Saratoga St. ir
Park Ave. Pradžią 7-tą vaka-
re, įžangą kožnam tik 25c.

Kalbėsi gerb. kun. Pabijonas
S. Kemėsis, vienas populiariau-
giausių išeivijos tarpe be abe-
jų yra kun. F. Kemėsis.

Dūs gėra muzika, kuri grie-
visokius šokių. Taipgi ska-
nių užkandžių ir gėrimų nebus
stoka.

Širdingai užkviečiame visus
Baltimoro lietuvius ir lietuvis
atsilabėti.

Rengėsi.

(THE WORKER)

Published every TUESDAY, THURSDAY and SATURDAY

— by —

SAINT JOSEPH'S LITHUANIAN R. C. ASSOCIATION OF LABOR

Entered as second-class matter Sept. 12, 1915 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 12, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:

Yearly \$4.50
 Boston and suburbs \$5.50
 Foreign countries yearly \$5.50

Senuosius Metus Palidint

Dar kelios dienas, ir šie 1923 m. nužengs nesugrąžinamą praeitį. Senuosius baigiant ir Naujus Metus sutinkant pravarū žvilgtelėti netolimon praeitį ir pasidaryti kur šie meteliai mums mūsų lietuvių amerikiečių visuomenę, Lietuvą ir visą pasaulį.

PASAULIS.

Residairant pasauly ir beiškant stambiausių įvykių, tenka visų pirma sustoti Reino pakraščiuose. Čia matome visus metus besitęsiant amžių kovą tarp dviejų didelių ir kultūrinių Europos tautų:

FRANCŪZŲ IR VOKIETŲ.

Pirmųjų grietumas, o antrųjų bandymai išsiskirti iš pasirašytų sutarčių Francijai nedavė tiek kiek ji tikėjosi, gi Vokietijai panėrė ir didžiausi skurdai, iš kurio nelengva bus išlipti. Tuo būdu reparacijų klausimas tapo labai supainiotas, o nuo jo priklausė dalinai net visos Europos ateitis.

Vokietijos susmukimas blogai atsiliepė ir daugelio jos kaimynų (ypač Anglijos, Lietuvos, Šveicarijos) ekonominę gyvenimą. Vieni neteko Vokietijos pirkėjų, kiti gi — jos rinkų. Visgi mes nesame linke Centro Europoje be vilties žiūrėti. Gyvenimas čia gėryn visoje Europoje, su laiku jis pasigerins ir Vokietijoje ir kitur.

FASIZMAS—BOLŠEVIZMAS.

Bolševizmo priešai jo neįveikė. Jis sustiprėjo bent Rusijoje. Vienok visų pastebėta tas reiškinys, kad Rusijos bolševizmas išsivysto pats sau galva kerta įveikdamas tokias reformas, kurios artina jį prie kapitalistinės tvarkos. Ūkio srity pirmą kartą bolševikų grietumas nuolat tirpsta ir gal visai sutirps. Tik kultūros srity bolševizmas laikosi griežčiausio despotizmo metodų: visomis išgalėmis persekioja krikščionybę ir kiekvieną savystovę žmonių mintį. Ir šis antikultūrinis bolševikų darbas jiems geriau sekasi negu ekonominės reformos; mat išsūžius šimtus tūkstančių šviesesnių ir drąsesnių žmonių, bolševikai liko vieninteliais diktatoriais tamsios rusų liaudies mintims.

Besipriešinant bolševikų misionierių agitacijai, Vakarų Europoje sustiprėjo senesnių gimes fašizmas, bolševizmo kultūringesnis pusbrolis. Susisukęs sau gerą liadą Italijoje, fašizmas išsivysto ir pas jos giminaitę Ispaniją. Ten kur demokratija pradeda išsivystyti, ištvirti, tai fašizmas, rodos, esti nepelgas vaistas. Italijos jis gerokai sutvarkė, ispanus jau tvarko. Tad netebėdina, kad daugelis Europos tautų (Vokietija, Vengrija) žiūri ir italus, pavydi jiems tvarkos ir net kartais bando pas save fašizmą įgyvendinti. Bet ten kur demokratija dar nesugebės, dar turi pakankamai gajumo — fašizmui sunku įsisprauti ir, rodos, tose salyse (ir Lietuvoje) jis negalės viešpatauti. Fašizmas — kaip vaistas — sveikatai tautai visai nereikalingas. Nuo jo ji tik apsigriūtų. Kad šio vaisto išvengus, reikia normaliai gyventi: auginti demokratybei stiprą smegenis, gerą valią ir vengti bolševistinės anarkijos.

KAS LAIMEJO, KAS PRALAIMĖJO.

Didžiausiais šių metų laimėtojais mums išrodo beas TURKAI. Didįjį Karą visiškai pralaimėjusi, Turkija neteko visų savo sukurto švarko skvernų: Sirijos, Palestinos, Mesopotamijos, Smirnos ir Trakijos. Be to, ji tapo Alijantų apkrauta kontribucijomis ir įvairiomis sąlygomis, kurios siaurino jos karinį savystovumą. Bet turkai neatsisėmė. Pasinaudodami francūzų-anglų nesutikimais, jie sumušė graikus, atsisiėmė Smirną ir Rytų Trakiją, atgavo Konstantinopolį, nušikratė kontribucijų ir visų varžančių sąlygų.

Tad didžiausiais šių metų pralaimėtojais yra graikai, o dalinai ir anglai bei vokietiai.

Austrijos tikiskajai bei finansinai susitvarkymą. Tautų Sąjungai vadovaujant, reikia skaičiuoti nemažai laimėjimų.

AMERIKOJE RAMU.

Jei neminėti Meksikos, tai galima būtų sakyti, jog visoje Amerikoje šie metai ramiai prabėgo. Jungtinės Valstijos gyveno ne tik ramiai, bet ir gerai, patogiai. Darbai čia ėjo vidutiniškai ir pragyvenimas, rodos, kaip bent truputį atpigę Pietų Amerikos respublikos, karui paliečiamos, pergyveno.

smarkų ūkio krizė; ypač Ekvador, Čili, Argentina ir Brazilija. Šiais metais šitos valstybės dėjo didelių pastangų kad padidins savo išvežimą ir pagerins gyvenimą. Ir šis uždavinys joms dalinai pasisekė. Tik Ekvador vis dar neįstengia savo nupuolusių pinigų pakelti.

REVOLIUCIJOS.

Šiais 1923 m. revoliucijomis labiausia pasižymėjo Kinai ir Meksika; dvi tamsiausios ir atsilikusios tautos. Meksikoje ir dar kaskuriose Pietų Amerikos respublikose revoliucija nėra kokia nepaprasta naujiena. Karšto kraujo ir mažai dar mokyti ten žmonės revoliucija „užsiima“ lig kokių paprasčiausių sportu.

KOVA PRIEŠ IMPERIALIZMĄ.

Už savo teises šiais metais kovoti daugiausia teko Lietuvai prieš Lenkiją; Kubai, Haiti ir Filipinams prieš Jungtines Valstijas; ukrainiečiams ir gudams prieš lenkus ir rusus; vengrams prieš rumunus; graikams prieš italus; bulgarams prieš graikus ir serbus.

Abelnai, imperializmas vietomis dar labiau išgali, Gal tik ANGLIJOS DARBININKŲ rinkimuose laimėjimas tėra vienintelis įvykis, kurs šiek tiek aplaužo militaristų ragus, po kurio Anglija atsakė statyti jūrų tvirtovės Singapore (Azijoje) ir taip sutalpinti 50 milijonų dolerių ir išvengė to lenktyniavimo, kurį būtų iššaukusios Azijoje naujos anglų tvirtovės.

(Glas dar bus)

APIE CHAMIZMĄ.

Chicago „Naujienos“ num. 204 gruodžio 14, 3 m. kūrėjo straipsnį antraščių „Chamizmas čia, chamizmas ten.“ Girdi to chamizmo kupinai pasireiškia srovė, „kur atstovauja Romai.“ Prirodymai duoda atsitikimas Lietuvoje, Šiauliuose. Štai kaip ten būve:

„4 lapkričio čia buvo gerb. Herbačevskio paskaita. Temoj: „Dvasių be vietos.“ Jo paskaita, žinoma savotiška — su rašymais ir vaizdiniais, viešok yra tų mokslų žmogaus nuomonė ir kaip toki — gerbtina. Jos gali nepatikti, gali netikti, kultūringai polemizuoti, bet ne chamizmai oponuoti jai. Baigus Herbačevskio savo temą, buvo apšviesti rimti klausimai, ir kuriuos jis atsakė: vienas toks tai, matyt, be išauklėjimo subjektais atsistoja iš tarpo kunigo Mažanavičiaus ir pono Petraičio, pasidėjus

su beklaušant juokis, užklaušė tokiu chamizku tonu ir taip kvailo dalyko, kad to ir kaimo bernas niekuomet nepadarys. Kalbėtojas tihkamai, žinoma, atsakė — kad jo protas purvinas. Ponas gi vietinės Seminarijos direktorius Orlauskis, nors ne visai garbiai, tačiau prikalbėjo iš vietos kalbėtojų žodžius, kas kaipo auklėjimo ir staigos vedėjui ir inteligentui ingi rielesitina. Galop, matyt, iš kunigų šaipų — ateitininkų atsirado toks klausimas ir dągi rusų kalba parašytas, kad girdi, kiek kalbėtojas gausius už tokius plepalus... Paskui apie lenkų pažintį ir Lietuvą. Iš klausimų atsakant gerb. kalbėtojas buvo kelis kartus pertrauktas triukšmingų publikos delynių plojimu, nes jis pasakė teisybę, kad kol kunigai valdys Lietuvą, ir jei ilgai valdys, tai lenkai beabejo su jais susitars, kaip geri katalikai.

„Išmokim gakti gale gerbi, nors žmogų ir tuomet savaime nusikratysime chamo vardo.“

Nereikia didelio išsiaiškinimo, kad pamatyti iš šito aprašymo, kad sudaryti „kainą“ prieš klerikalus ir priminti jiems chamizmo ženklą prie kaktos rašytojui visai nepavyko. Pirmačiausia ten rašoma, būk vieno klerikalo chamizmas apsierešęs tuo, kad beklaušant prakalbės jis susijuokęs. Kas gi gali žmogų chaminti už tai, kad jis prakalbose susijuočia? Juk prakalbininkams yra, paprastas dalykas juokeliais pavairinti prakalbą ir tada nusijuočias taip natūralus, kaip amen poferiuose. Bet gal tas nelabas klerikalas ne vietoj nusijuočė. Jei tas klerikalas taip padarė ir rašytojas rimtai norėjo tą pažymėti, tai reikėjo padaryti, prie kokių kalbėtojų žodžių klerikalas nusijuočė.

Vėl rašytojas mudo, kad klerikalas chamizku tonu kvailo dalyko paklausęs. Kodel rašytojas neparašė koks tas kvailas dalykas buvo? Skaitytojas žinodamas, prie kokių kalbėtojų žodžių klerikalas juokėsi ir žinodamas, ko jis kalbėtojas klausė, galėtų pats išvadą padaryti, ar klerikalas chamizkai pasielgė ar ne. Kadangi rašytojas to nepadarė, tai darosi išvada, kad ne klerikalas chamizmas, o rašytojas elgiasi it tas vagis, kurs „aukia laukykite vagi. Toliau tęsime, ką tas „naujienietis“ rašo. Girdi kalbėtojas klerikalui tinkamai atsakęs — kad jo protas purvinas. Kaip užsirekomenduoją tas, kurs prie žmonių salėje taip ir žmogų pasako? Ar dženelmonas taip atsakytų? Vėl ypatelinas rusų kalba rašytas klausimas: „Naujienietis“ rašo, kad tai girdi, matyt, ateitininko darbas. Kaip vadinas tas, kurs nežinodamas, kitiems priekaištus daro? Ar „naujienietis“ yra koks „mindreader“?

Dabar del lenkų. Girdi kalbėtojas teisybę pasakęs, kad kol kunigai valdys Lietuvą, tai be abejo jie su lenkais susitars.

Separama, čia norėta priimti kunigams pro-lenkiskumą, „Naujienietis“ ir visi kunigams pro-lenkiskumą prikašiojantieji tepasimi „Ats. pindžių“ num. 6, 1921 m. birželio m. laidos ir tepažiūrė ant paskutinio puslapio, kur ras du paveikslus. Viršuje jų pavalkų parašyta: „Kaip lenkai 'Brolius' Lietuvius myli.“ Paveikslai vaizduoja nukankintus lietuvius. Po vienu paveikslu yra šitoks parašas: Kun. Kazimieras Lajauskas, lenkų kareivių nukautas 1921 m. kovo 17 d. Jantūnų miške. Atrastas ir iškastas 1921 m. balandžio 27 d. Tai ve kokia brolystė lietuvų kunigų su lenkais.

Kas pirmiausia suėjo su lenkais i bičiulystę, tai jau visiems žinoma. Tą padarė tie, kurie kunigams ir apskritai katalikams prikašiojo pro-lenkiskumą. Jau antri metai, kaip sistojęs pradėjo savo klau-

„Kaleivis“ priėmė lenkus „ant bardo“, o tą lenkų ir „Kaleivio“ uniją „Naujienos“ pasveikino ir gynė.

Kas nežino, pas ką visai apsiereškia daugiau nekultūringumo ir chamizmo? Minėtą viršuje straipsnį „Naujienos“ indėjo gruodžio 14. O kas buvo kuomet to laikraščio redaktorius Grigaitis kalbėjo So. Bostone lygiai „savaite ankščiau“, tai yra gruodžio 7 d.? Štai kas Grigaitiui bebaigiant kalbėti salėn indėjo Jurgis Gegužis, burdingbosis. Apsidavęs i visas puses, Gegužis prie durų stovinčio džanitoriaus klausia: „O ką, ar dar poliemozo nereikia?“

Tasai atsako: „Kol kas dar nereikia, kaip toliau bus nežinau.“ Prakalbai pasibaigus ir klaušimams prasidėjus, Plepys atkūmą: „Jau antri metai, kaip sistojęs pradėjo savo klau-

ZIEMA JAU UŽ DURŲ IR ŠALTIS PRADEDA ĮVEIKTI KOZNĄ VARGDIENELI...

Atvykęs iš Lietuvos Emigrantai, paakoja, kad su atsijusiais iš Amerikos „žekiais“ žmonės tur po keletą kartų važinėti i bankas iki kol apmaino juos ant pinigų.

Nevarginkit saviškių su „žekiais“, bet siųskit jiems grynus pinigus per visą užtikėtą Banką.

THE BRIDGEVILLE TRUST COMPANY

BRIDGEVILLE, PA.

po šekanciu kursu:

100 Litų už	\$10.75	600 Litų už	\$62.90
200 " "	21.20	700 " "	73.30
300 " "	31.65	800 " "	83.70
400 " "	42.10	1,000 " "	104.00
500 " "	52.50	2,000 " "	206.50

Pagal šio kurso bus nusijusti grynai pinigai, kaip čia yra pažymėta, o jūsių giminės gaus pakvietimą — kur paimt pinigų.

Apdovanoję saviškius ant Kalėdų, nepalaukit šelpti juos ir toliaus, nes Lietuvoje vargas... Siunčiant pinigus reik adresuoti:

THE BRIDGEVILLE TRUST COMPANY

BRIDGEVILLE, PA.

Don Kišotas

SKYRIUS XIII.

Gubernatorius Sančo apeina savo salą.

Kaip daktaras Rezio ir užveizda žadėjo, tai taip ir buvo išpildyta. Gubernatorius Sančo gavo sočių ir gausių vakarėnių. Nors jau buvo vėlu ir reik visai sutuog, bet žinodamas pavojo gubernatorius Sančo pasirūžo tą vakarą apieiti savo valdomą salą. Pasigėmė su savimi užveizdą, sekretorių, istoriografą, būrį gvardijonų ir pasilėdo kelionėn. Gubernatorius Sančo su visais savo urėdo ženklais jojo viduryje savo pulko. Visai nedang pakelavus, gubernatorius išgirdo riksmą ir kurdų žvangėjimą. Pasiskubino ten vieton, iš kur girdėjosi riksmas ir žvangėjimas. Netrukus pamatė du vyrų kardais besikaujant. Muškos, pamatę vyriausybės žėgas, sustojo kantis. O vienas jų suriko: „Vardan Dievo ir karaliaus šaukiu pagelbos! Ar čia tokia jau prakelkta šalis, kad bile gatvėje gali būti apvogtas?“

„Laukis šaukes,“ tarė gubernatorius, „o tik pasakyk, kuris čia galas? Ar esu gubernatorius.“ Čia įsikito antrasis mušėka ir tarė: „Pone gubernatorius, aš viską papasakosiu. Madau abu lygi tik išbėgavo iš ano kaziminkų urvo. Ten beklaušant man šis draugas buvo bešiosis tūkstuntai ankšnių. Ir kasdien kaip pasitaukė man būti ir prieš savo sąžinę rėmiau jį, nors mačiau, kad jis suko. Mat tikėjau, kad jis išlošęs žymią dalį man pasikirs. Bet išlošęs jis kyštelėjo man tik dešinę. Tai tada pamaniau, kad mano draugas yra toks plėšikas, kaip patis Blinda. Patsidėyk gubernatoriui apie drango tokią begėdystę. Jei sveikats nebeatmu pasipudinčios, tai aš būčiau gerokai pakratęs jo kšienius.“

„Ką tu i tai pasakysi?“ tarė gubernatorius, „ar tu pats pavydai?“

ba, tik pasakė, kad jis jam už tokius patarnavimus nuolatai kyšių duodas ir kyšių šmėjai turi pasitenkinti tuo ką gauna. Sukčius visad yra savo draugų kilpose.

„Tas teisybė,“ tarė užveizda, „teikis, gubernatoriui, pasakyti, ką jiems darysime.“

Tada Sančo tarė:

„Tu laimėtojai, ar sukčiai ar teisingai laimėjęs, duok šimtinę savo draugui. Be to duok štai trisdešimt auksinių biedniams. Tu šimtinės gavėjai, tuoj išsinešk iš mano salos ir per dešimt metų čionai nepasirodyk.“

Gubernatoriaus paliepimas tuoj buvo išpildytas. Toliau bejojant gubernatorius Sančo tarė:

„Ne aš būsiu, jei tuos kaziminkų urvus nopenkinti. Aš tikiu, kad iš jų kila daug pikto.“

„Būty geru dauktu taip padaryti,“ tarė vienas kaziminkų. „Bet man rodos, kad visų nepavyks išnaginti. Štai šičia yra vieno galingo didžiūno urvus, kur didikai renkasi kazimoti. Ir i šitą urvą galvažndžiai ir plėšikai nesilanko. Todel bajorų urva būt vorčiau palikus.“

„Apie tai reikės dar patyrinėti ir pasvarstyti,“ tarė gubernatorius.

Tuo tarpu vienas policistas atvedė už sprendo nusivėjęs jauną vaikį. Policistas tarė:

„Gubernatoriui, šis vaikas ėjo priešais mane. Kai tik jis pumutė mane, tai atsisiuko ir pasileido taip bėgli, kad jo kulnys mušėsi i dugninę. Tai aš jį vijaus. Jei jo koja nebūtų užkliuvusi ir jis nebūtų purpuiotęs, tai aš jo nebūčiau pagavęs. Kadangi jis taip bėgo nuo manęs, tai jis ką nors pikto yra padaręs.“

Gubernatorius tarė:

Kodel tu jaunikaiti, bėgai nuo „Pone gubernatoriui,“ atsi-

bėgai tik todėl, kad išvengti my, nes policistai turi po

isklausinti.

„Kurio tu amai“

„Geležinius galus durtuvams,“ atsakė vaikinas.

„Tai tu šposauji?“ tarė gubernatorius. „O kad aš tave pasiūščiau šią naktį cypn miegoti?“

„Greičiau mane karalium padarysi, negu priversi kalėjime miegoti,“ tarė vaikinas.

„Kaip tai neprisiversi,“ tarė Sančo, „aš gubernatorius.“

„Gubernatorius mane gali uždaryti kalėjimui, bet priversti miegoti ten negali.“

„Tai tu vėl šposauji,“ tarė Sančo. „Šiuo kartu liepiu tave paleisti, bet žinok, kad ašargiau šposautum su mažesniais valdininkais.“

Bekeliaujant toliau dol policistu atvedė prie gubernatoriaus Sančo merginą. Jiedu sakė, kad mergina esanti nepaprasto gražumo ir keistai apsirodėdžiūsi. Gubernatorius Sančo paliepė liktarna pašviesti jos veidą, nes jau visiškai buvo sutenę. Sančo pamatė, kad išliko tai esma gražios panelės. Bet toliau betyrinėjant pasirodė, kad ji su kelnėmis ir su kardu. Mergina šitai patarė: „Aš nesu nei vagitka, nei valkita. Aš esu padoraus tėvo dukterė. Aš turiu ir broli. Bet mano tėvas neleidžia nei manęs, nei mano brolio i svietu. Namie turime koplyčią, kur atliekame visus dvasinius reikalus, tai nekadau neturiva progos pasaulio pamatyti. Ši vakarą persirėdę norėjome, tėvui miegant pasivaikščioti i parkiuvovą.“

patogi, jog pamislįjo, kad būsiu gerai už jo išleisti savo dukterį, nes jam rodosi, kad nei vienas jaunikaitis negali rokotis pergeru dol gubernatoriaus dukters.

Situoni baigėsi ta vakarą kelionė po salą. Po dviejų dienų, kaip vėliau pamatysime baigėsi gubernatorių ir griuvo jo visi geri planai, sumanyti salai.

Gubernatorius Sančo pasakė, kad jį pasielgė natūralus bandymas ir paleido. Toliau Sančo pabrėžė, kad jį pasielgė natūralus bandymas ir paleido.

Toliau Sančo pabrėžė, kad jį pasielgė natūralus bandymas ir paleido.

Toliau Sančo pabrėžė, kad jį pasielgė natūralus bandymas ir paleido.

Toliau Sančo pabrėžė, kad jį pasielgė natūralus bandymas ir paleido.

